

Demokrati i praktiken

Konferens Skolambassadörer för EU

251010

Rebecka Hinn
Teamledare Ungas delaktighet

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

MUCF har fokus på unga och civilsamhället

genom
Kunskap (ex om ungas samhällsengagemang)
Verktyg (ex ett demokratipaket)
Bidrag (ex Erasmus+ (unga + idrott), Europeiska solidaritetskåren)

ungdom och idrott

Erasmus+
Förenar och berikar.

EUROPEISKA
SOLIDARITETSKÅREN

KRAFTEN I TILLSAMMANS.

Unga har **rätt** till kunskap om, och delaktighet i, vår demokrati

**RÄTTIGHETSBASERAT
UNGDOMSPERSPEKTIV**

**Mänskliga
rättigheter**

**FN:s
konvention
om barnets
rättigheter**

**EU:s ungdoms-
strategi**

**Den svenska
ungdoms-
politiken**

Använd MUCF:s demokratipaket

mucf.se/demokratipaketet

mucf

Om *Prata politik*

- Vad gäller kring att bjuda in partier?
  - Ex checklista för alla steg
(förberedelser, kommunikation, säkerhet, bokbord, debatter, temadagar, utanför skolan, utvärdering)
- Vad innebär det att skolan inte är värdeneutral?
- Många övningar
  - Brainstorm om politik
  - Vad säger politikerna egentligen?
  - Heta stolen om demokrati
  - Källkritik, inkl. checklista för att värdera källor
  - Inför skolval

Delta i skolval i samband med allmänna val

FAKTARUTA

- Genomförs vid allmänna val (riksdag sedan 2002, EU sedan 2014)
- Öppet för alla högstadie- och gymnasieskolor
- Över 2,3 miljoner unga röster sedan starten

- **Ökar kunskapen** om demokrati och politik - anser både elever och lärare.
- Skolpersonal ser skolval som **del av skolans demokratiarbete** och att de stärks i sin roll
- **Skolan är den främsta arenan** för unga att lära sig om röstningsförfarande
- Deltagandet är **ojämnt fördelat**

Hur laddar ni inför riksdagsvalet 2026?

Möjlighet att bygga tillit och förståelse för demokratin, politiker och varandra

Erik Bergquist, elev på Bråvallgymnasiet i Norrköping, jobbar med skolvalet. Foto: Lisen Elowson Tosting/Sveriges Radio

Eleverådets Ester Hjartsjö Heidenreich och Amelia Reinwalds fick ansvara för att röstningen gick rätt till. Foto: Fanny Jansson/Sveriges Radio

Dra nytta av kommunens demokratiarbete

Använd ungdomsenkäter, såsom LUPP

LUPP = lokal uppföljning av ungdomspolitiken

- Ett verktyg för arbete med ungas delaktighet och inflytande på kommunnivå
- Genomförs ofta på skolor
- + 110 kommuner regelbundet
- Anpassad LUPP sedan 2023

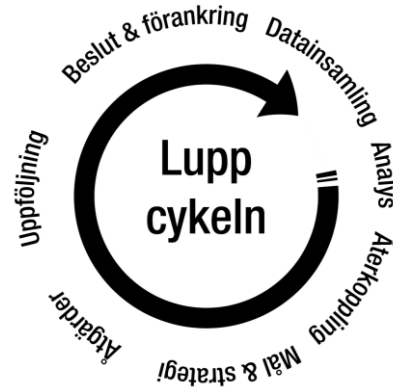

Vilken EU-kunskap intresserar unga?

	Ja	Nej
Hur EU påverkar mig/min vardag	84%	16%
EU:s medborgares möjligheter och rättigheter	74%	26%
Sverige samarbetar med EU-länder	70%	30%
Aktuella politiska frågor	70%	30%
Hur EU fungerar och fattar beslut	56%	44%
EU:s historia	28%	72%

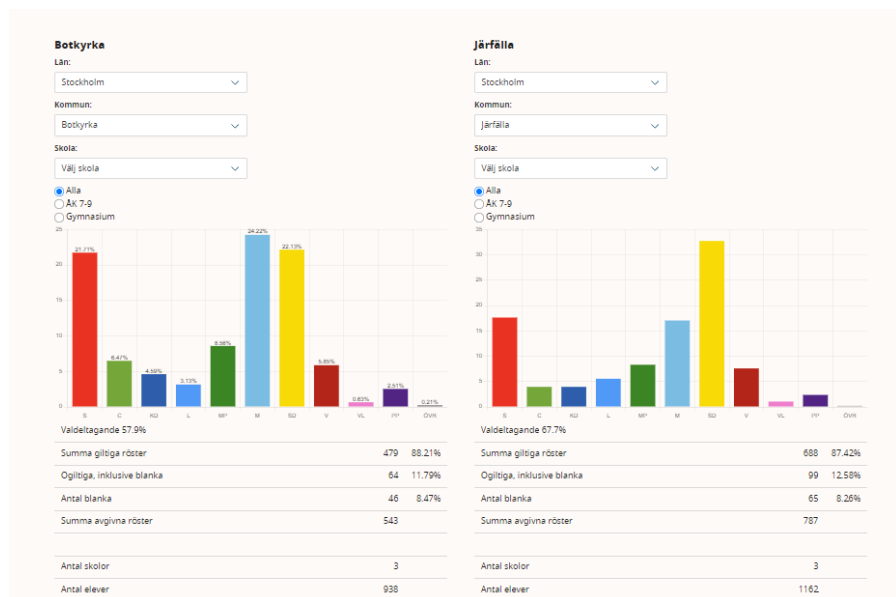
Källa: MUCF Rapport EU-kunskap 2019-2020

Hur kan detta se ut i praktiken?

Använd skolval för att väcka engagemang

- Jämför tidigare resultat som språngbräda för vidare diskussioner inför kommande val
- Använd skolvalet för att mobilisera ert demokratiarbete på skolan och med kommunen och dra nytta av stödet som kommer med satsningen

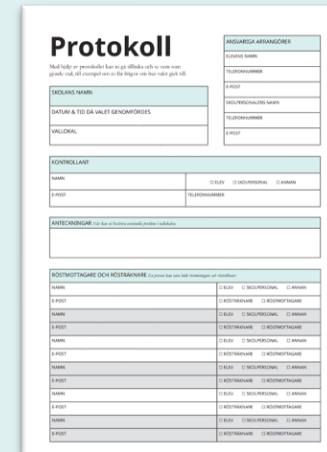
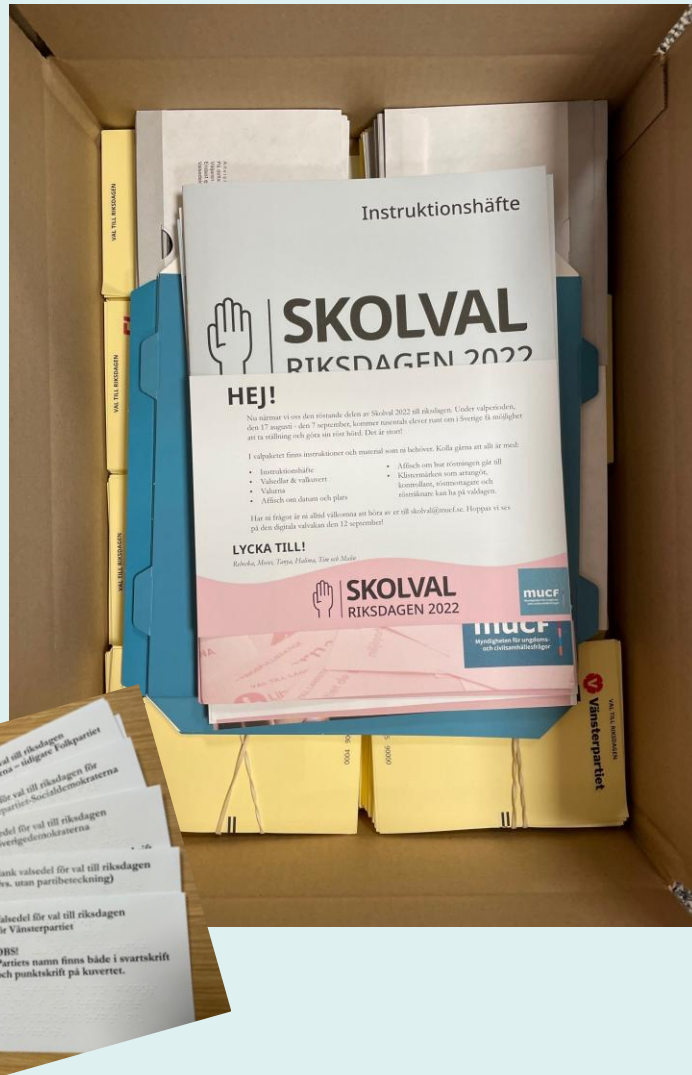

mucf.se/skolval

mucf

Så här såg valpaketet ut vid förra riksdagsskolvalet

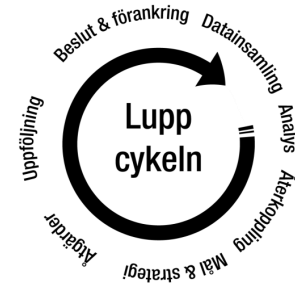

Instruktionsfilmer

- [Hur går det till att rösta i ett skolval?](#)
- [Hur går det till att ta emot röster?](#)
- [Hur går det till att räkna röster?](#)

I de enkäter som görs i er kommun/skola, se vilka frågor som kan lyftas i era klasser

Nedan fall i den anpassad LUPP-enkäten, utan respektive med bildstöd

E. Skola, makt och framtid

Här ställer vi frågor om hur du har det i skolan, vad du får bestämma över i skolan och vad du vill göra efter att du gått ut skolan.

E1. Får du vara med och bestämma om vad du ska göra i skolan?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

E6. Vad vill du göra när du har slutat gå på den här skolan?

- ☐ Gå mer i skolan
- ☐ Resa
- ☐ Jobba
- ☐ Vet inte

E. Skola, makt och framtid

1. Får du vara med och bestämma om vad du ska göra i skolan ?

Ja

Nej

Vet inte

6. Vad vill du göra när du har slutat gå på den här skolan ?

Gå mer i skolan

Resa

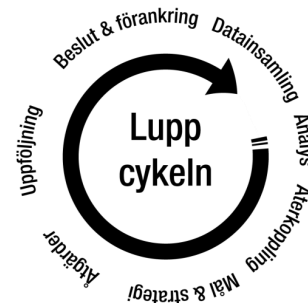
Jobba

Vet inte

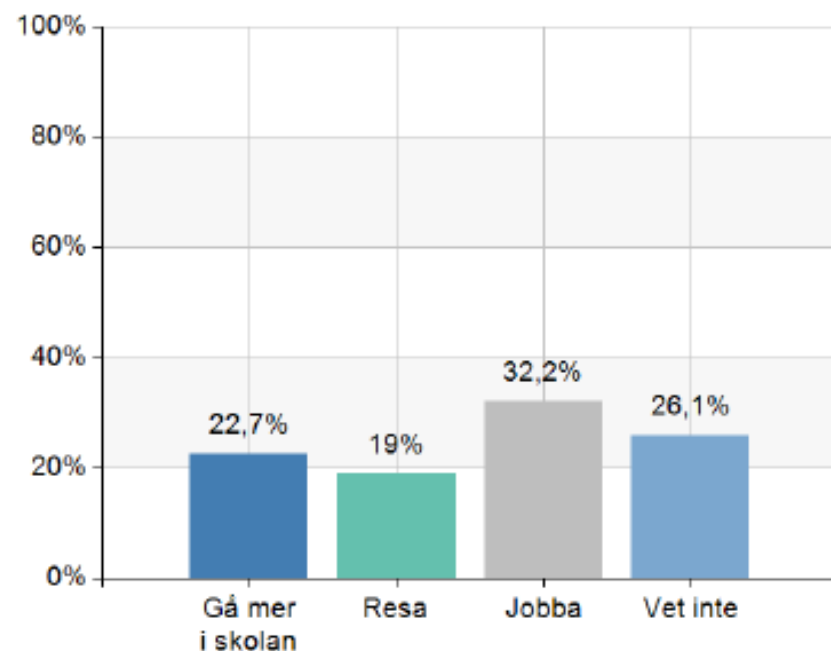
Be enkätansvarig om svaren och lyft dem därefter i era klasser

Så här ser svaren ex ut för en kommun i den anpassad LUPP-enkäten

E6. Vad vill du göra när du har slutat gå på den här skolan?

Namn	Antal	%
Gå mer i skolan	81	22,7
Resa	68	19
Jobba	115	32,2
Vet inte	93	26,1
Total	357	100

Använd demokratipaketet som inspiration och stöd i demokratiarbetet

10. Jag jobbar!

Ämnen: Samhälls kunskap, svenska, svenska som andraspråk och andra språkämnen

Introduktion

I detta undervisningsexempel ska eleverna få möta sex yrkesarbetande personer med funktionsnedsättning. Filmerna ingår i serien "Jag jobbar" från UR Play. Där finns också en lärarhandledning.

I filmerna visas exempel på arbetsuppgifter som de utför. Deltagarna berättar hur de fick sitt arbete och vad arbetet betyder för dem. I programmen möter vi också deltagarnas handledare, som berättar vad deltagarna bidrar med på arbetsplatsen och vilket stöd de får.

Samarbeta gärna med skolans studie- och yrkesvägledare!

Vilka erfarenheter har eleverna av arbetslivet?

Samtala med dina elever om deras erfarenheter av arbetslivet, till exempel från prao i anpassad grundskola eller arbetsplatsförlagt lärande (APL) i anpassade gymnasieskolor. Vilka arbetsplatser har de varit på och vilka arbetsuppgifter fick de utföra? Vad tyckte de var roligt med att vara på en arbetsplats? Vad var svårt? Vilken var skillnaden mot att vara i skolan?

Film

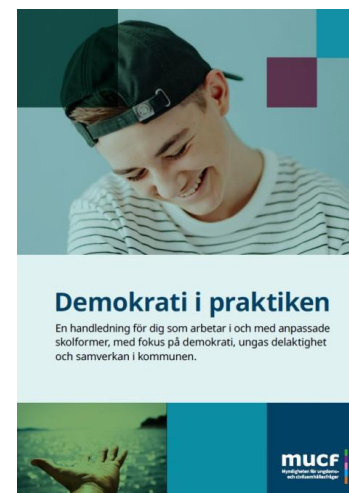
Dela in klassen i sex olika grupper. Varje grupp ska titta på en varsin film, vilken film det blir kan lottas mellan grupperna.

"Viktor" (6 min)

Viktor har alltid gillat att träna. En dag frågade han om att få praktisera på gymmet där han brukade träna och efter några månader fick han sin anställning. I dag är han lokalvärdare och instruktör på samma gym. Viktors stora intresse för träning ledde till ett jobb där han trivs.

"Frida" (6 min)

Frida förändras varje morgon så fort hon kommer in i stallet. Jobbet som häst- och stallskötare betyder allt för henne. Och kärleken till hästarna kommer hon alltid att ha. Frida visade vad hon kunde under sin praktik och fick ett jobb. Nu har Frida som mål att ta körkort inom fem år.

Del 2 Föra vidare och påverka

Lektionsupplägg

Dialog med beslutsfattare

Att genomföra dialogmöten mellan unga och beslutsfattare syftar till att fördjupa åsikter, förslag och idéer från de unga. Genom möten med beslutsfattare får de unga se att demokratin finns nära dem.

Vad eleverna lär sig

Eleverna får lära sig att förbereda sig inför ett möte och formulera vad de vill ha ett samtal om. Eleverna får också möjlighet att praktiskt lära sig om hur idéer kan bli verklighet och leda till beslut.

Att planera och genomföra dialogmöte

- Ta kontakt med kommunens politiker och bjud in dem till ett samtal med eleverna. När ni planerar innehållet kan ni utgå från enkätresultat som eleverna jobbat vidare med, en fråga från elevrådet som är kopplat till kommunens arbete eller om ni fått ett svar från kommunen på en tidigare fråga.
- Genomför dialogen med beslutsfattare i en miljö där eleverna är trygga. Genomför gärna en relationsbyggande startaktivitet för att möjliggöra en gemensam upplevelse innan samtal drar igång. Till exempel kan ni bjuda in beslutsfattare till olika aktiviteter som att spela spel, spela fotboll eller fika tillsammans. Var gärna kreativa – ni kommer säkert på fler idéer, och ta gärna hjälp av eleverna i planeringen.
- Dialogen med beslutsfattare är ett samtal där eleverna får möjlighet att berätta vad de tycker om olika saker. Några teman ni kan bygga samtalet på är till exempel: fritid, skola, trygghet, demokrati och delaktighet, framtid och arbete. Dessa teman ingår alla i ungdomsenkäten LUPP. Om det är något område i ungdomsundersökningen som klassen deltagit i är det bra att fånga upp det här.
- Efter dialogen med beslutsfattare behöver ni göra en avslutande reflektion med eleverna. Utgå från frågor som:
  - "Hur var det att träffa politikerna?"
  - "Blev ni lyssnade på?"
  - "Har det varit intressant?"
- Glöm inte att bjuda in till uppföljning eller be beslutsfattarna återkoppla hur de gått vidare efter samtalet med eleverna på skolan.

TIPS!

Förbered de beslutsfattare som ska närvara på att anpassa sitt språk. Säkerställ även att skolpersonal som känner eleverna kan närvara som stöd.

Framgångsfaktorer

- **Samverkan** med hela skolan/kommunen/koncernen
  - dra nytta av kommunens demokratiarbete i er skolas demokratiarbete
- **Huvudmän och rektorer beslutar** om och **legitimerar** demokratisatsningar
- Planera och genomför tillsammans **elever-lärare**

Skolval och gemensamt arbete med enkäter öppnar för möjligheten att arbeta både med **skolans och kommunens demokratiuppdrag** eftersom

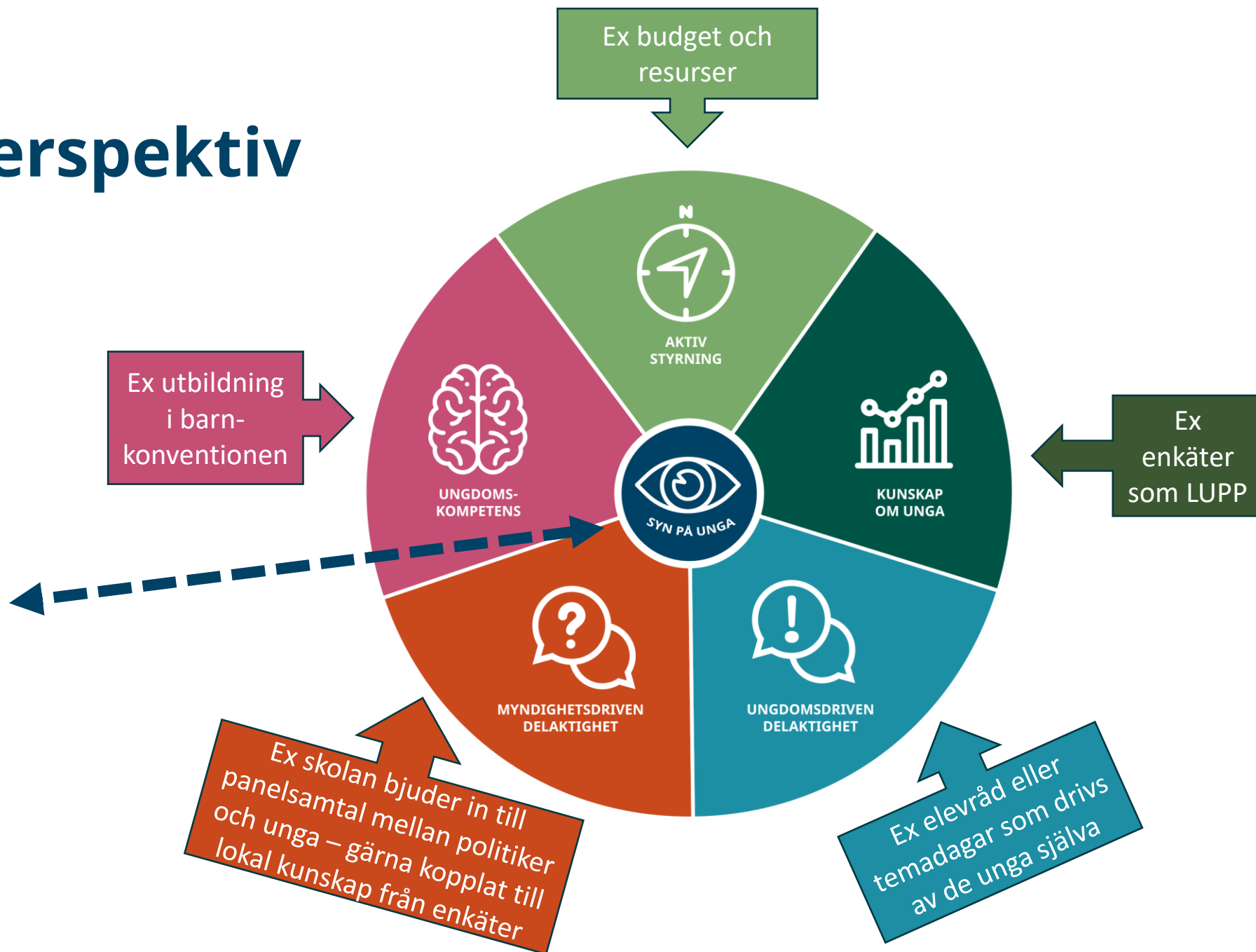
1. de är konkreta sätt att arbeta *om, genom* och *för* demokrati utifrån de ungas vardag
2. de främjar ett arbete utifrån ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv

Säkra ett ungdomsperspektiv

Ex olika lärostilar till barn, eller unga som resurs i utveckling

Visste du?

Bidraget kan exvis sökas av en **informell ungdomsgrupp** med minst fyra ungdomar.

Såsom en grupp vänner eller studiekamrater som tillsammans planerar och genomför projektet.

Tipsa era unga om EU-program även utanför skolan

Ex ungdomsutbyten inom Erasmus+ Ungdom

- för grupper av ungdomar 13-30 år
- tema som är relevant för ungas vardag, ex ungdomskultur, miljöfrågor eller fördomar
- 5-21 dagar
- metoder: workshoppar, övningar eller diskussioner

mucf.se/bidrag

LIVE

Unga i demokratin:

Konferens om ungas delaktighet

28 oktober Lyssna till samtal om ungas inflytande från lokal nivå till EU

- Samtal mellan unga och politiker på **lokal, regional, nationell och EU-nivå** – om delaktighet, representation och framtidsstro.
- Grundas i erfarenheter från de **demokratiworkshops** som har hållits i Sverige inom ramen för **EU:s ungdomsdialog**.

*Konferensen arrangeras av LSU, MUCF
och Europaparlamentets kontor i Sverige*

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

Kontakt

rebecka.hinn@mucf.se

Vill du ha tips på hur du
kan använda vårt
demokratipaket eller har
frågor om skolval mm,
hör av dig!

Nyfiken på vad som är
på gång? Prenumerera
på vårt **nyhetsbrev**

SÅ TYCKER UNGA 2025
**DEMOKRATI OCH
VIKTIGA SAMHÄLLSFRÅGOR**
ATTITYD- OCH VÄRDERINGSSTUDIE

Så tycker unga om demokrati

De flesta unga i Sverige tycker att det är viktigt att leva i en demokrati

– men det är betydligt färre som upplever att de själva har möjlighet att påverka samhället.

Unga vill vara delaktiga och bidra

– men upplever ett avstånd till beslutsfattare

Unga har en hög tro på sin egen framtid,

– men låg och sjunkande framtidstro för Sverige och världen

Värdering och förtroende för demokratin

93%

av unga tycker det är
viktigt att leva i ett
land som styrs
demokratiskt

72%

unga är nöjda med
hur demokratin
fungerar i
Sverige

Upplever vikten av, men liten möjlighet till påverkan

78%

viktigt att sätta sig
in i hur man styr
Sverige

22%

stor möjlighet att
föra fram egna
åsikter

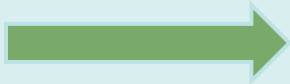
14%

svårt att förstå
politik så det är bäst
att politiker
bestämmer

Hur unga ser på framtiden

75%

har en ljus och
optimistisk syn på
sin egen framtid

36%

har en optimistisk
syn på framtiden för
Sverige som land att
leva i

17%

har en optimistisk
syn på framtiden för
världen

